

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

כניסת שבת: 16:17

יציאת השבת: 17:21 לדעת ר"ת: 17:54

אורי וישעי

הכרזת ראש חודש כסלו – ראש החודש ביום חמישי המולד ליל ד' 3:25 ו-10 חלקים

כתם פז – ביאורים על הפרשה

עטרת פז

ויהיו חיי שרה מאה שנים ועשרים שנה (כג, א)
ברש"י: בת ק' כבת כ'. יש מפרשים שכך דרכו של אדם, בימי צעירותו קשור הוא בטבעו לתאוות העולם הזה ולעומת זה חזק הוא בזריוות, אמנם באיש זקן הדרך היא הפוכה שזריוותו חלשה אבל לעומת זאת הוא לא קשור לתאוות העולם הזה כמו בצעירותו, וזה בא הכתוב להודיענו ששרה היו לה שתי המעלות גם יחד, שגם היתה כל ימיה כמו בת כ' לענין הזריוות וגם היתה בת ק' רחוקה מתאוות העולם הזה כל ימיה.

✿ ✿

שני חיי שרה, ומפרש רש"י כולם שוין לטובה. והנה באמת לשרה היה הרבה צער ויסורים בחייה, עד תשעים שנה לא היו לה בנים וגם נלקחה בבית פרעה ובבית אבימלך, וגם מיסורי רעב היה לה, ובכל זאת קבלה הכל באהבה, וזה הפירוש כולם שוין לטובה, שאף הימים הקשים היו נחשבים בעיניה לטובה.

רע עין

כתוב בפרשת ויחי בקבר אשר כריתי לי, ומפרש רש"י שיעקב נתן לעשו כל רכושו שהביא מבית לבן ועשאו כרי, ונתנם לעשו בעבור חלקו שיש לו במערת המכפלה. ושואל החתם סופר למה על עפרון כתוב רע עין מפני שלקח 400 שקל, ואצל עשו שלקח את כל רכושו של יעקב לא כתוב רע עין, ובפשטות אפשר לתרץ שיעקב נתן לו בעצמו כשעשו כלל לא בקש זאת, אבל עפרון תבע את מלוא הסכום ולכן נקרא רע עין, אבל הגאון בעל חת"ס סופר זצ"ל מתרץ שעפרון לא ידע שקבורים שם אדם וחיה ולא ידע להעריך את חשיבות המקום הזה ובכל זאת לקח כל כך הרבה כסף לזה נקרא רע עין, אבל עשו שכן ידע ששם נקברו אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה ממילא ידע את רוב ערכה של המערה, לכן כמה שנתנו לו בעבור זה לא נקרא הרבה.

חצי כתובה

ולבני הפילגשים נתן אברהם מתנות. רש"י אומר נשים בכתובה ופילגשים בלא כתובה. איש ואשה שכינה שרויה ביניהם, לאיש יש אות "י" ולאשה יש אות "ה" זה שם השם, מפרש הגר"א שהמילה כתובה נחלק "כתב ו-ה" זה השלמה של שם השם, ומפרש הגר"א פילגשים פירוש "פלג שם", פירוש חצי שם שפילגשים הם בלי כתובה.

צריכים אנו לשאול את עצמנו על הקפדתו היתרה של אברהם אבינו שעבדו אליעזר לא יקח אשה לבנו יצחק מבנות כנען [ואף לא בתו], אלא יקח בת רק מבנות חרן, ולכאורה יקשה לנו, וכי בנות חרן טובות יותר מבנות כנען, הרי הללו עובדי עבודה זרה וכן הללו?

לניסיון פתרון שאלה זו נביא מהאמור בספר "לב אליהו" [להגר"א לופיאן זי"ע] וזה לשונו: "מכל זה למדנו יסוד גדול... דאף כי היראה היא העיקר בעבודת האדם, וכמו שמצינו באברהם אבינו ע"ה... "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה" מ"מ יש לנו לידע כי אדם שיש בו עדינות הנפש ומדות טובות אף כי עומד במצב שעדיין לא קנה היראה אבל אם יגיע להכרה בחיוב יראת שמים ירדוף אחריה וישיג אותה בקלות, כי מי שיש לו מידות טובות יש בו היסוד לבנות את עצמו ולהגיע לכל המדרגות היותר נעלות, מה שאין כן המושחת במידות, מחלה רעה היא ואיומה אשר מעטים מאד זכו להחליף ולהירפא ממנה, וכל זמן שהמידות הרעות שולטות באדם כל יגיעתו בעבודת השי"ת לריק הוא והולך לטמיון רחמנא לצנן". עוד מוסיף הגר"א: "גם יש לדעת כי המידות בין לטוב או למוטב מורישים האבות לבניהם אחריהם.."

מעתה נבין היטב מה שהקפיד אברהם אבינו ע"ה כל כך ופתח ורחב לבבו והשביע לאליעזר עבדו שלא ייקח אשה לבנו מבנות הכנעני, כי הכנענים מושחתים במידות רעות, שהם זרעו של חם אבי כנען, אשר השחית והתעיב עלילה לפני אביו נח הצדיק, ואמנם החרמו וקללו בקללה נמרצת עד עולם ויאמר לו "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו", כלומר כי בן נח "חם" השריש בקרבו ובקרב לב בניו את מידתו הרעה והארורה אשר לא יוכלו לצאת ממנה ונשארו כולם בעלי מומים עד עולם, אשר לא להם החרות ניתנה ורק עבד עבדים יהיה לאחיו! לבן ובתואל, על אף היותם עובדי עבודת כוכבים לא היה מחוייב במציאות שיעבור רישומם הרע והאכזרי לבניהם, דור ההמשך, ולכן בחר בהם אברהם אבינו והרחיק את בנות הכנענים ממשפחתו ומזרעו. כי מבני כנען רושם מידותיהם הרעות עוברים לצאצאיהם ולא ניתנים לתיקון שביארנו לעיל ואילו מבני חרן אם האבא עובד עבודה זרה צאצאיו יכולים לעשות תשובה ולנקות את הרושם שקיבלו מבית אבא.

ד"ת לעיני הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לעיני ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה

הליכות מלבי

נושא: נטילת ידים

קומי אורי - סיפור לשבת

בפרשתנו אנו לומדים כמה חמורים הם נישואי תערובת עם מי שאינו מתאים לבנין עם ישראל. כך אומר אברהם אבינו ע"ה לשליחו, הוא אליעזר: "ואשבעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם" (כד, ג).

אברהם אבינו מצווה שהזיווג ההגון והכשר של בנו יהיה רק עם בנו משפחתו לא עם בנות ארץ כנען (ואף בתו של אליעזר עצמו לא ראויה להנשא ליצחק אבינו), ואכן באמצעות השבועה קיים אליעזר את ציוויו של אדונו, אברהם אבינו.

על כך נביא בס"ד סיפור מדהים על אחד האדמורי"ם החשובים שהיו בארצות הברית ובה אליו זוג נחמד, וביקש מהאדמור"ר ברכה לנישואין שעתידיים להיות תוך זמן קצר. הרב הסתכל עליהם ושאל את הבחור מאיזה עדה אתה? אמר לו: אבי יהודי ממוצא חלבי סורי. שאל את האשה: מאיזו עדה אתה? ענתה לו: אני קתולית!!!!

נשא הרב את עיניו, התבונן לשמים כמה דקות. בינתיים הזוג ציפה צפייה דרוכה. עצם הרב את עיניו ולבסוף אמר לזוג: בחנתי את העניין וראיתי שאתם לא מתאימים, יהיו לכם הרבה מריבות. אתם לא זוג משמים. אחר כך הרב פנה לבחורה ואמר לה: מגיע לך בחור הרבה יותר טוב מהבחור הזה. הזוג קיבל את התשובה הלא צפויה ויצאו מהחדר, תוך כדי היציאה אמרה הבחורה לבחור: "יהודי מלוכלך, אתה שומע מה שהרב אמר. אני יותר טובה ממך. מגיע לי בחור הרבה יותר טוב". נפרדה ממנו בטריקת דלת והלכה לה.

זמן קצר אחר כך הגיע אביו של הבחור עם בנו שדמעות על עיניו, ואמר לרב בטרוניה: מה עשית? הבחור כבר זמן רב לא מוצא את זיווגו, סוף סוף הוא מצא את מה שמתאים לו. למה אמרת להם להיפרד. למה אמרת לה שהיא יותר טובה ממנו. אמר לו הרב: הסתכלתי בשמים וראיתי שזה לא שידוך טוב. הם יריבו. ילכו לבתי משפט, יריבו על הילדים. אתה צריך את כל הצרות הללו. לא תוכל לראות את הנכדים שלך, הם ילכו לכנסיה קתולית ולא תוכל לעשות דבר.

האבא לא השתכנע. אמר הרב לבחור תגיד לאבא שלך מה היא אמרה לך כשיצאת מכאן. סיפר הבן שאמרה לו שהוא "יהודי מלוכלך". נעלב האבא שהיה מחשובי הקהילה ואמר לבנו: לא יכול להיות, אין פה דברים כאלה באמריקה. כולם שווים. היא משכילה, לומדת רפואה באוניברסיטה. אנחנו באמריקה אומה אחת, ושאר דקלומים. אמר לו הרב: מכאן תלמד שתמיד צריך להתבונן בתוך תוכם של האנשים. לא רק במה שהם אומרים. במיוחד בעיניני נישואין.

לסובבים אותו אמר הרב: אתם חושבים שראיתי בכוכבים או שהמלאכים גילו לי. לא ולא. זה דבר אלוקים ממש. ישירות ממנו. כך הוא כתב לנו בתורה, וזה הרבה יותר אמין מכל צפייה בכוכבים או לשמוע כל מלאך אחר מדבר.

נטילת ידים היא מצוה דרבנן, כך פסק הרמב"ם (הלכות ברכות פ"ג, ה"ב). ודינם כמו סרך התרומה שהכהנים שאכלו תרומה היו צריכין ליטול ידיהם מדברי סופרים קודם אכילת תרומה כדי שלא יטמאוהו בנגיעתן, וכדי שיהיו רגילין הכהנים בה, גזרו חז"ל גם כן על כל איש ישראל האוכל פת, שאסור לאכול עד שיטול ידיו (משנ"ב ס"י קנ"ח סק"א). ישנם כמה דינים שמעכבים הנטילה, כגון הטבעות, ומים שנעשה בהם מלאכה, וכח גברא, ונגיעת היד שנוטל ביד שלא נטל שצריך נגוב ולחזור וליטול, וזהמת הצפרנים שמעכבים הנטילה וכדומה. וידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה שהמזלזל בנטילת ידים חייב נדוי (ברכות יט). ובא לידי עניות (שבת סב:) שכן על נטילת ידים ראשי תיבות "עני". ולכן טהר ידים יוסף אמץ (איוב י"ט, ט), ויזהר לידע כל דיני נטילת ידים מפי ספרים ומפי סופרים, וישמור ליטול ידיו נטילה כתקונה וימלא ידיו מברכת ה'.

נטילת מים אחרונים כידוע שנטילה זו היא חובה (עירובין יז: חולין קה:) עד שלמחנה היוצאת למלחמה פטרו מנטילת מים ראשונים, וחייבו בנטילת מים אחרונים משום דחמירא סכנתא, ואף גם בזמן הזה אפילו דלא שכיח מלח סדומית וליכא סכנתא, מכל מקום חיובא רמיא עלן לקיים דברי חכמים, שאם אינו מסמא עיני בשר מסמא עיני השכל והנפש, שכל דבריהם ראשם מגיע השמימה וסודם רם ונישא. ובני אדם מזלזלים בנטילה זו גם כן ואין נוטלים מים אחרונים, אלא באכלם על השולחן בחברת בני הבית, אבל אם אוכל ביום פתו בחנות, או בלכתו בדרך אין חוששים, ועברה היא בידם, והאיש הירא יהיה לו בחנות, או בלכתו בדרך כלי מוכן ליטול וכלי לקבל המים, שמים אחרונים אין ניטלים אלא בכלי ובוה ינצל מכל רע.

נטילה על דבר שצבולו במשקה מרן בשלחנו הטחור (סימן קנח סעיף ד') פסק ליטול ידיים בדברים שאוכלם בהטבלה כגון: בדבש או מים או יין או שמן או חלב, וגם בזה רבים מעמי הארץ מקליין בה, ואין נזהרין בה אלא בליל פסח, שטובלין כרפס במים ומה נשתנה הלילה הזה, ואמנם המשנה ברורה כתב שהמקל יש לו על מי לסמוך, אך מ"מ האיש הירא את דבר ה' לא יקל ולא יעבור דברי חכמים בשום זמן מהזמנים, ולא יאכל שום דבר שטבול במשקה בלי נטילת ידים, ומיהו אם הוא מבושל כגון: מרקחת ויוגורט ומעשה קדרה וכדומה ואוכל על ידי כף ומזלג אז אין צריך נטילה.

נטילה לתפילה צריך נטילה אם הסיח דעתו ואמרו בגמרא (פסחים מו.) נטילה לתפילה עד ארבעה מילין צריך להלך אם הוא לפניו כדי ליטול ידיו, ולאחריו עד מיל חוזר. וגם בזה המון העם אין נזהרים. וכן אם הוא לומד ונגע בצואת האף או בצואת האוזן או חכך ראשו או נגע במקומות המכוסין, צריך נטילה לכבוד התורה. וכן אם ארע לו כן בהיותו אוכל פת צריך נטילה. ולא יקרב ללמוד או להתפלל או לברך או לאכול בגוף טמא, כי כיון שנטמאו ידיו נטמא גופו. וטהר ידים יוסף אומץ, כי העובר על התורה או דברי חכמים בדברים קלים לעשות, שאין בהם טרחה כל כך ולא חסרון כיס, יכבד ענשו על אשר לא שת ליבו לקיים דברי חכמים, זה כלל גדול. (עיין באורך בפלא יועץ)

ד"ת לע"נ ר' דני (דניאל) בן יולנדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'צ'ב'ה'